MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN–HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA–KNOWLEDGE DATABASE

SZÁNTAI, János
A gnú. Filmötlet június elsejére / The Gnu. Movie Essay to June 1st
Eredeti közlés /Original publication:
Korunk, 2001, harmadik folyam, XII/4, április, 38–42. old
Elektronikus újraközlés/Electronic republication:
AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR – 000.002.566
Dátum/Date: 2017. december / December 28.
filename: szantaijanos_2001_AGnuFilmotlet
Az elektronikus újraközlést előkészítette
/The electronic republication prepared by:
B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd
Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document
SZÁNTAI, János: A gnú. Filmötlet június elsejére / The Gnu. Movie Essay to June 1st, *AHU MATT*, 2017, **pp. 1–8.** old., No. 000.002.566, http://afrikatudastar.hu
Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:
Az interneten / At the Internet
Kulcsszavak / Key words
magyar Afrika–kutatás, népmesei jellegű filmötlet Afrika jellegzetes állata a gnú főszereplésével
African research in Hungary, folktale-type movie essay with the starring of Africa's distinctive animal, with a Gnu

---

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS, ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV–, TANULMÁNY-, CIKK-, DOKUMENTUM- ÉS ADAT-TÁR / THE FIRST HUNGARIAN FREE ELEC-

TRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* Magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára / Writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages
* Az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött. / The materials in the database are free but access or downloading are subject to registration.
* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig. / The African–Hungarian Union is a non–profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

A GNÚ

Filmötlet június elsejére

SZÁNTAI, János

Korunk, 2001, harmadik folyam, XII/4, április, 38–42. old

A mese

Az antilopféléknek nyilvánvalóan legfeltűnőbb képviselői a gnúk (Connochaetes Lcht.), ezek a rendkívül különös kérődzők, látszat szerint valami középső lények, ha ugyan mondhatjuk ezt, az antilopok, a szarvasmarha és a ló közt, s valódi torzképei családjuk nemes és díszes alakjainak. (Alfréd Brehm: Állatok világa, II. 392.)

A menekülés 1.

A gnú futott. A gnú rohant. A gnú szökellt. A szavanna úgy nyílt meg előtte, mint az anyaöl. A gnúnak futnia kellett. A pengeéles elefántfű láthatatlan sávokat húzott ziháló oldalára. A gnú vad, furcsa dúvad - suttogta magában. A gnúnak rohannia kellett. Valamit maga mögött hagyni, valamit utolérni. A pengeéles elefántfű láthatatlan csíkokat hasított ziháló oldalából. Szerette, amint fájdalmasan leválik róla valami, amit a magáénak tudott, de valójában mégsem volt az övé. A gnúnak szökellnie kellett. Kis patáinak dobogása: tititi - tátátá - tititi, tititi - tátátá - tititi.

– Tudjuk - jegyezte meg a varacskos disznó enyhe malíciával. - Megint menekül.

– Ne üldözzük? - kérdezte a fiatal hiénakutya.

– Minek? – vonta meg vállát az anyja. – Az üldözésnek csak úgy van értelme, ha van üldöző és üldözött. De aki eleve menekül, annak nem érdemes utánaeredni.

A kacsacsőrű emlős

A gnú férje, a kacsacsőrű emlős tevékeny közéleti személyiség volt, több helyi, tartományi, országos és világszervezet tagja, titkára, elnöke. Kevés időt töltött feleségével, bokros teendői gyakran elszólították a családi tűzhely mellől. Hírnevét többek között rendkívül sajátos, mindazonáltal tiszteletreméltó megjelenésének köszönhette; maga a nagy Linné is annyira zavarba jött találkozásuk alkalmával, hogy külön osztályba sorolta. A gnú nem szerette férjét, de a húszévi együttélés valamiféle megmagyarázhatatlan, ösztönös ragaszkodást éltetett benne, valahogy úgy, ahogyan a légy vonzódik a légypapírhoz. A szavanna többi lakója azonban görbe szemmel nézett az ügybuzgó tisztviselőre.

– Ilyen állat nincs is – méltatlankodott a varacskos disznó.

– Állításod alapvetően téves – vetette közbe a zsiráf, aki magasabbról nézte a világot (ily módon nagyobb távlatok nyíltak meg előtte), és amúgy is szerette a filozófiai jellegű problémákat. – A szóban forgó állat látható, szagolható, tapintható, sőt ízlelhető, amennyiben valakinek van rá gusztusa.

– Ez még nem minden! – kardoskodott a varacskos disznó. – Be fogok menni a személyi nyilvántartóhoz.

A személyi nyilvántartó hivatalnoka, az üregi bagoly, miután hosszan és jelentőségteljesen lapozgatott hatalmas fóliánsaiban, ellentmondást nem tűrő hangon kijelentette, hogy kacsacsőrű emlős nevű állat Afrikában nem él.

– Látod? – mondta később a varacskos disznó a zsiráfnak. – Én megmondtam: hiába van, ha nincs.

A gyűlés 1.

– Nekem mindig is gyanús volt ez a kacsacsőrű emlős – jelentette ki az oroszlán az állatok nagygyűlésén, miután a leopárd közvetítette neki a varacskos disznó panaszát. A varacskos disznó sajnos nem jelenhetett meg személyesen, ugyanis aznap kora hajnalban a leopárd elfogyasztotta. Utolsó kívánsága az volt, hogy észrevételei eljussanak az álatok gyűlésének plénuma elé. – Lába mint a vakondé, teste mint a patkányé, orra mint a kacsáé – folytatta az oroszlán.

– Ráadásul nem is szerepel a személyi nyilvántartóban - tódította a jól értesült leopárd.

– Talán valamiféle mitológiai lény – kotyogott közbe a zsiráf, tárgyi tudását csillogtatva.

– Badarság! – bömbölte az oroszlán tárgyilagosan. – Valamit tennünk kell ez ügyben.

Ekkor a gnú fölemelte mellső lábát. Az oroszlán intett a sakálnak, aki odarohant a gnúhoz, majd jelentette: – A gnú szót kér!

Izgatott moraj hullámzott végig az állatok sorain. Növényevő a legritkább esetben szokott szót kérni a gyűlésen. A növényevők általában meg voltak elégedve sorsukkal: leben und leben lassen, ahogy az elefánt szokta mondogatni. Neki persze könnyű volt, mert őt nem fenyegették pengeéles fogak. Meg aztán ki mer szembeszegülni egy akkora állat nézeteivel, mint az elefánt?

– Honnan tudjátok, hogy ez itt Afrika? – kérdezte a gnú elcsukló hangon.

Bénult csend ülte meg a teret.

– Honnan tudjátok, hogy ez itt nem Ausztrália? – kérdezte ismét, immár hangosabban.

– Érdekes kérdésfeltevés – jegyezte meg a zsiráf, kihasználva az általános megdöbbenést.

– Lehet, hogy a kacsacsőrű emlős az egyetlen létező állat! – kiáltotta a gnú diadalmasan.

– Nos – köszörülte meg torkát a zsiráf –, semmilyen kézzelfogható bizonyítékunk nincs arra vonatkozóan, hogy...

– Tudom, mit beszélek! – folytatta a gnú. – Számtalan gnú generáció bölcsességét hordozom magamban. Minden gnú én vagyok, tehát ezáltal minden élőlény, aki az idők során a szavanna füvét taposta. És én mondom nektek, hogy ez a föld...

– A hús a húsevőké! – üvöltötte az oroszlán, és a ragadozók kórusa azonnal bekapcsolódott: – A hús a húsevőké!

– A növény a növényevőké! – folytatta az oroszlán, de nem várta meg, hogy a növényevők megismételjék. Sürgősen berekesztette a gyűlést.

Az éjszaka 1.

A szavannai éjszaka fülledt, meleg alagút-sötétjében a gnú utolsó emeleti lakásának konyhájában ült. Öle átnedvesedett a sötétet vörös tintaként átitató oroszlánüvöltéstől. Előtte az asztalon egy darab rövidkaraj hevert, meg egy kis, fekete borítású könyv. A gnú elképzelte, amint becserkészi a húst, mindvégig szél alatt, nehogy a zsákmány szagot fogjon. Aztán következik a döntő pillanat, amikor váratlanul ráront a mit sem sejtő áldozatra, állkapcsa gyilkos szorítással rácsukódik a puha nyakra, a feladatnak nem megfelelő kúpos zápfogak küzdenek az ide-oda sikló ütőérrel, de végül sikeresen szétzúzzák, és a forró, lüktető vér elönti a száját. Lustán, kéjesen ringatózott, mellső lábával ágyékát dörzsölte, és halkan, egyhangúan dúdolt: A gnú vad, furcsa dúvad. Hősnek érezte magát. A rövidkarajból csöpögő vöröses lé kis tócsát alkotott az asztallapon.

– Szájkosarat kellene hordanom! – mondta aztán hangosan, szinte sikoltva. Felkapta a könyvet, felütötte, és éneklő hangon olvasni kezdett:

– Az Úr pedig egy nagy halat rendelt, hogy benyelje Jónást. És lőn Jónás a halnak gyomrában három nap és három éjjel. És könyörge Jónás az Úrnak, az ő Istenének a halnak gyomrából. És mondá: Mikor elcsüggedt bennem az én lelkem, megemlékeztem az Úrról, és bejutott az én könyörgésem te hozzád, a te szentséged templomába. A kik hiú bálványokra ügyelnek, elhagyják a boldogságukat. De én hálaadó szóval áldozom néked; megadom, amit fogadtam. Az Úré a szabadítás.

A gyűlés 2.

Az állatok nagygyűlésén az oroszlán elnökölt, mint rendesen. Sziklájától jobbra a húsevők, balra a növényevők gyülekeztek. A környező fák ágain a madarak helyezkedtek el, a csúszómászók és ízeltlábúak pedig a szikla előtti szabad térségen nyüzsögtek. A sziklával szemben levő sáv, a halak helye régóta üresen állt, ugyanis közfelkiáltással kizárták őket a gyűlésből többszöri igazolatlan távolmaradás miatt. Az oroszlán ásítva körülnézett, majd megnyitotta a gyűlést.

– A hús a húsevőké! – bömbölte.

– A hús a húsevőké! – visszhangozta a ragadozók kórusa. A növényevők nyugtalanul mozgolódni kezdtek, bár tudták, hogy a gyűlé-

sek alkalmával tilos a zsákmányolás. Az oroszlán folytatta: – A növény a növényevőké! – A bal oldal azonnal felzúgott: – A növény a növényevőké!

Az oroszlán éppen be akarta rekeszteni a gyűlést, amikor a gnú felemelte mellső lábát.

– Már megint? – súgtak össze az állatok. – Mit akar ez?

– A gnú szót kér! – üvöltötte az oroszlán. Nyugtalanság remegett a levegőben. A gnú megköszörülte a torkát, majd így szólt: – Miért ne lehetne a hús a növényevőké is?

Méltatlankodó morgás kélt a jobb oldalon. – Mégis kinek képzeli magát? – zúgták a húsevők.

– Úgy hírlik, menekülsz, pedig nem is üldöznek – hördült fel a leopárd, aki, úgy látszik, mindent tudott a gnú viselt dolgairól. A gnú dacosan felszegte szarvát: – Most nem erről van szó – kiáltotta.

– El kellene gondolkodnod egy kicsit ezen a dolgon – mondta ki a szentenciát az oroszlán. – A múltkor az a kellemetlen história a földrészekkel, most meg...

– Barátaim! – kezdte a gnú a férjétől ellesett szólammal. – Az Úr végtelen bölcsességében megteremtette a növényt és a húst, de nem azért, hogy csak ez vagy az élvezhesse őket, hanem mindenki számára. Ez az Úr akarata, és megbocsáthatatlan bűnt követ el az, aki nem engedelmeskedik neki. Egy új világ üzenetét hozom nektek, ahol béke és harmónia honol majd: a növényevők jóllakhatnak hússal, és a húsevők is élvezhetik a növényevés áldásait. Figyelmeztetlek azonban, barátaim, hogy az új világba vezető út nem lesz könnyű. Számtalan veszély leselkedik rátok lépten-nyomon, sokan elhullanak majd közületek, de ne riadjatok vissza, mert bőséges kincsekre leltek utatok végén. Az Úr engem jelölt ki, hogy ezen új világba vezesselek benneteket. Hallgassátok az Úr szavát: Az igazak útját minden oldalról elállja az önzők igazságtalansága és a gonoszok zsarnoksága. Áldott az, aki a könyörület és irgalom zászlaja alatt átvezeti a gyengéket a sötétség völgyén, mert ő testvéreinek igaz őrzője és az elveszettek megtalálója.

A gyűlést nem kellett feloszlatni. Feloszlott az magától is.

Az éjszaka 2.

A szavannai éjszaka fülledt, meleg alagút-sötétje ismét ott találta a gnút utolsó emeleti lakásának konyhájában. A rövidkaraj változatlanul

ott hevert levében az asztalon, igaz, enyhe szagot kapott a melegben. A gnú ellenségesen meredt a húsra. Mintha gúnyosan mosolyogna, gondolta. Mit mosolyog, vigyorog, röhög, hahotázik? Kinek képzeli ez magát? Hiszen csak egy darabka romlandó hús. Ekkor megszólalt a karaj: – A gnú vad, furcsa dúvad, mi? Ismerjük jól ezt a szájhős bagázst. Adják a bankot, de amikor cselekedni kell, elpárolognak, hehe!

– Nem! – sikoltott fel a gnú, és egyetlen kétségbeesett mozdulattal leseperte a húsdarabot az asztalról. A karaj puha toccsanással leesett a padlóra, és végigcsúszott rajta. – Még hogy Ausztrália! Persze belőle csakis az igazság beszél – hallatszott távolodóban –, hiszen ő sokan van.

A menekülés 2.

A gnú menekült. A pengeéles elefántfű tengere puhán megnyílt előtte. A gnú vad, furcsa dúvad – suttogta magában. A gnúnak menekülnie kellett. Mindent maga mögött hagyni, mindent utolérni, ami végképp nem volt az övé, de valahogy mégis a magáénak érezte. Körös-körül csend honolt, csupán kis patáinak dobogása verte fel a szavanna csendjét: tititi - tátátá - tititi, tititi - tátátá - tititi. Aztán már az sem. Ezúttal sem üldözte senki.